

Περιεχόμενα

Πρόλογος	11
Ευχαριστίες	15
Εισαγωγή	17
1 Τι είναι και πώς ορίζεται η πολιτιστική κληρονομιά σήμερα;	19
Το ψηφιδωτό της πολιτιστικής κληρονομιάς	20
1.1 Υλική κληρονομιά	22
1.1.1 Ακίνητη πολιτιστική κληρονομιά	23
1.1.2 Κινητή πολιτιστική κληρονομιά	27
1.1.3 Υποβρύχια πολιτιστική κληρονομιά	28
1.2 Άυλη κληρονομιά	30
1.3 Φυσική κληρονομιά	34
1.4 Πολιτιστικό τοπίο	37
1.5 Πολιτιστικοί οργανισμοί	40
1.5.1 Μουσείο	40
1.5.2 Βιβλιοθήκη	41
1.5.3 Αρχείο	42
Βιβλιογραφία	45
Πηγές για περαιτέρω διερεύνηση	46
Πηγές εικόνων	47
2 Ποιο είναι το βασικό ιστορικό και θεωρητικό πλαίσιο της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς και πότε διαμορφώθηκε;	49
Εισαγωγή	50
2.1 Πρόδρομοι της θεωρίας διατήρησης	50
2.1.1 Ελληνιστικά χρόνια	50
2.1.2 Αναγέννηση	50
2.1.3 Διαφωτισμός	52
2.2 19ος αιώνας: Οι πρώτες θεωρητικές σχολές σκέψης περί διατήρησης μνημείων ...	53
2.3 20ός αιώνας: Η διεθνοποίηση του κινήματος διατήρησης μνημείων και η συγκρότηση του θεωρητικού του πλαισίου	59
2.4 1980-21ος αιώνας: Η διαμόρφωση του σύγχρονου θεωρητικού πλαισίου περί προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς	66
Βιβλιογραφία	72
Πηγές για περαιτέρω διερεύνηση	74
Πηγές εικόνων	74
3 Γιατί προστατεύουμε την πολιτιστική κληρονομιά;	75
Εισαγωγή	76

3.1 Η εξέλιξη της σκέψης περί των αξιών των καταλοίπων του παρελθόντος στον χρόνο.....	76
3.2 Οι βασικές αξίες της πολιτιστικής κληρονομιάς	82
3.2.1 Κοινωνικοπολιτιστικές αξίες	83
3.2.2 Οικονομικές αξίες	89
3.3 Αξιο... σημείωτα	90
Βιβλιογραφία	92
Πηγές για περαιτέρω διερεύνηση	93
Πηγές εικόνων	93
4 Πώς προστατεύεται και διαφυλάσσεται η πολιτιστική κληρονομιά στην Ευρώπη;	95
Εισαγωγή	96
4.1 Η θεσμική προστασία της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς	97
4.1.1 Διεθνές επίπεδο	97
4.1.2 Εθνικό επίπεδο	98
4.1.3 Τοπικό επίπεδο	98
4.2 Η διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.....	99
4.3 Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς σε επιλεγμένα κράτη	102
4.3.1 Αγγλία (αγγλοσαξονικός τύπος).....	102
4.3.2 Γερμανία (ομοσπονδιακός τύπος).....	104
4.3.3 Γαλλία (γαλλικός ή ναπολεόντειος τύπος).....	107
4.3.4 Ολλανδία (σκανδιναβικός τύπος).....	109
4.3.5 Ανατολική Ευρώπη	110
Βιβλιογραφία	113
Πηγές για περαιτέρω διερεύνηση	114
Πηγές εικόνων	114
5 Ποιος είναι υπεύθυνος για τη φροντίδα και τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς;	115
Εισαγωγή	116
5.1 Εμπλεκόμενοι φορείς και ομάδες στη φροντίδα της πολιτιστικής κληρονομιάς	116
5.1.1 Δημόσιος τομέας.....	117
5.1.2 Ιδιωτικός τομέας.....	119
5.1.3 Εμπλεκόμενοι φορείς στο φάσμα μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα	121
5.1.4 Κοινωνία των πολιτών	124
5.1.5 Άλλες εμπλεκόμενες ομάδες και άτομα	126
5.2 Βασικές μεταβολές στον ρόλο των εμπλεκόμενων ομάδων	126
5.3 Νέες τάσεις και προϋποθέσεις για την αποτελεσματική φροντίδα της πολιτιστικής κληρονομιάς	128
Βιβλιογραφία	130
Πηγές για περαιτέρω διερεύνηση	132
Πηγές εικόνων	132

6 Πώς προστατεύεται και διαφυλάσσεται η πολιτιστική κληρονομιά στην Ελλάδα και ποιος είναι υπεύθυνος για τη φροντίδα της;	133
Εισαγωγή	134
6.1 Το ισχύον νομικό πλαίσιο προστασίας και διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ελλάδα	138
6.1.1 Ο Νόμος 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»	139
6.1.2 Το άρθρο 6 του Νέου Οικοδομικού Κανονισμού	142
6.1.3 Ο Κώδικας νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς» (Ν. 4858/2021).....	145
6.2 Φορείς προστασίας και εμπλεκόμενες ομάδες στη φροντίδα της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας	146
6.3 Κριτικές αναγνώσεις του πλαισίου προστασίας και φροντίδας της πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ελλάδα	152
Βιβλιογραφία	155
Πηγές για περαιτέρω διερεύνηση	157
Πηγές εικόνων	158
7 Με ποιους τρόπους διατηρείται και αναδεικνύεται η πολιτιστική κληρονομιά;.....	159
Εισαγωγή	160
7.1 Επεμβάσεις.....	160
7.1.1 Ανακατασκευή (reconstruction).....	161
7.1.2 Αναστήλωση (anastylosis)	164
7.1.3 Αποκατάσταση (restoration).....	167
7.1.4 Διατήρηση (preservation).....	169
7.1.5 Διαχείριση (management).....	170
7.1.6 (Προσαρμοστική) επανάχρηση [(adaptive) reuse]	172
7.1.7 Προστασία (protection)	175
7.1.8 Συντήρηση (conservation, preservation).....	175
7.2 Διλήμματα, κρίσιμα ερωτήματα και διακυβεύματα	176
Βιβλιογραφία	181
Πηγές για περαιτέρω διερεύνηση	182
Πηγές εικόνων	182
8 Ποιες είναι οι σύγχρονες προκλήσεις σε σχέση με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς;	185
Εισαγωγή	186
8.1 Η πολιτιστική κληρονομιά ως αναπτυξιακός πόρος: Ζητήματα εμπορευματοποίησης, αστικής αναγέννησης και πολιτιστικού τουρισμού	186
8.1.1 Ζητήματα αστικής αναγέννησης	187
8.1.2 Πολιτιστικός τουρισμός	191
8.2 Η πολιτιστική κληρονομιά στο μάτι του κυκλώνα: Οι φυσικές καταστροφές και το στοίχημα της ανθεκτικότητας.....	197
8.2.1 Το πολιτιστικό απόθεμα της Ελλάδας και η πρόκληση της διαχείρισης κινδύνων από φυσικές καταστροφές.....	200

8.3 Η τεχνολογία στην υπηρεσία της προστασίας και διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς	203
Βιβλιογραφία	209
Πηγές για περαιτέρω διερεύνηση	211
Πηγές εικόνων	212
Επίλογος	213
Επίμετρο	215